

Innspill til forvaltning ved Bjerkås terrasse 16, Asker kommune

John Gunnar Brynjulvsrud og Terje Blindheim

BioFokus-notat 2015-26

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Axer Eiendom AS kartlagt området i reguleringsplan g/bnr 68/27, Bjerkås terrasse. Bakgrunnen for kartleggingen er en tilsynsrapport fra juli 2014, referanse S13/756 som er skrevet av Asker kommune. BioFokus har oppdatert oversikten over naturtyper i området og kommet med forslag til skjøtsel for i alt fire skjøtselssoner.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Bjerkås terrasse
Naturtyper
Skjøttselsplan
Utbygging
Regulering

Omslag

Fra tomte sett mot dammen
Foto: J.G. Brynjulvsrud

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-442-9

BioFokus-notat 2015-26

Tittel

Innspill til forvaltning ved Bjerkås terrasse 16, Asker kommune

Forfattere

John Gunnar Brynjulvsrud og Terje Blindheim

Dato

13. juli 2015

Antall sider

11 sider + vedlegg

Refereres som

Brynjulvsrud, J.G. og Blindheim, T. 2015. Innspill til forvaltning ved Bjerkås terrasse 16, Asker kommune. BioFokus-notat 2015-26. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Fylkesmannen i Vestfold

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus har på oppdrag fra Axer Eiendom AS ved Magnus Stensaas, kartlagt området i reguleringsplan g/bnr 68/27, Bjerkås terrasse. Bakgrunnen for dette er en tilsynsrapport fra juli 2014, referanse S13/756, utført av Jarle Lind m.fl.

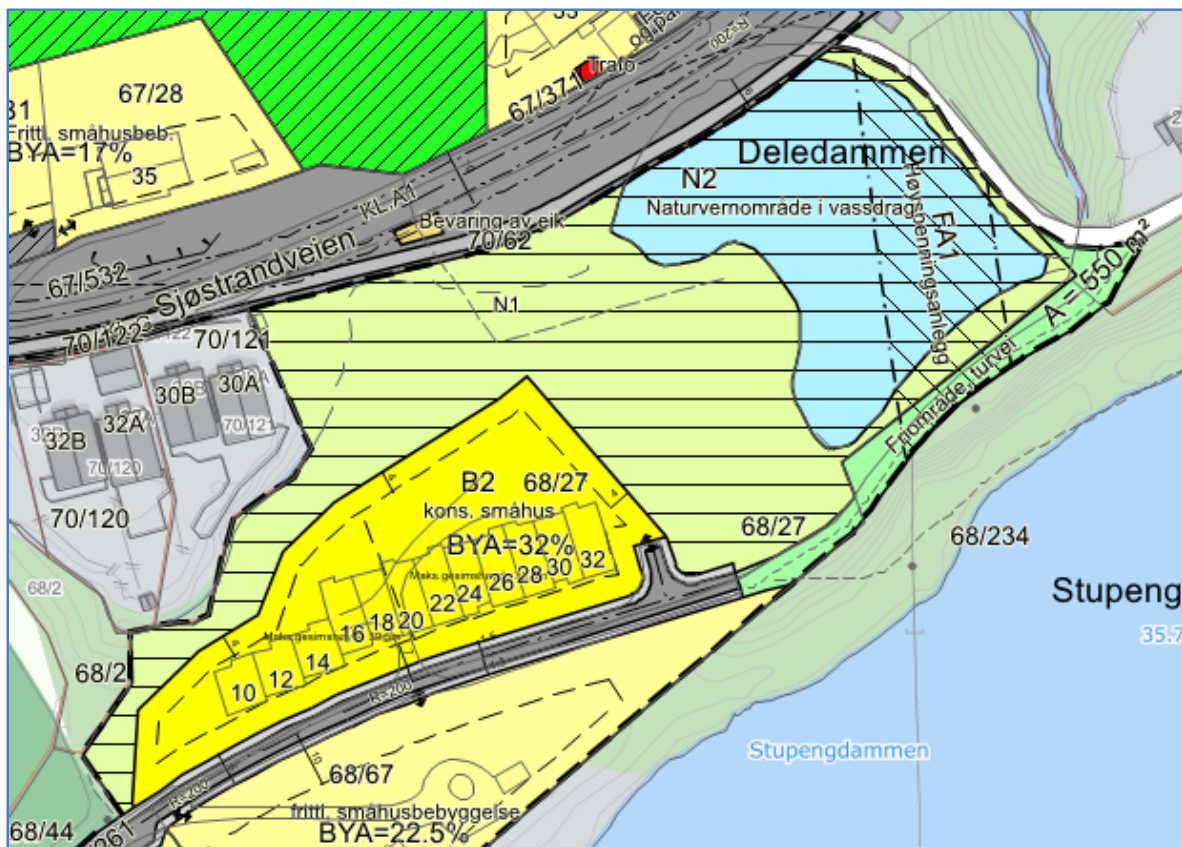
Hensikten med denne kartleggingen har vært å lage en skjøtelsesplan for området i henhold til gjeldende reguleringsbestemmelser. Denne er laget med tanke på artsmangfold, eksisterende vegetasjon, og med tanke på lys- og utsikt i forhold til planlagt byggeprosjekt. Skjøtelsesplanen skal godkjennes av Asker kommune.

Reguleringsbestemmelse § 9:

2. ledd angående spesialområde på land: N1 (figur 1): *Skjøtsel i området er tillatt, forutsatt at dette gjøres i tråd med skjøtelsesplan, godkjent av Asker kommune. Ved skjøtsel skal det utvikles en artsrik og fleraldret skog.*

3. ledd: *Dersom terreng og/eller trær som er forutsatt bevart skades eller fjernes ulovlig, kan bygningsrådet gi pålegg om istandsetting av terreng og/eller gjenplantning av vegetasjon.*

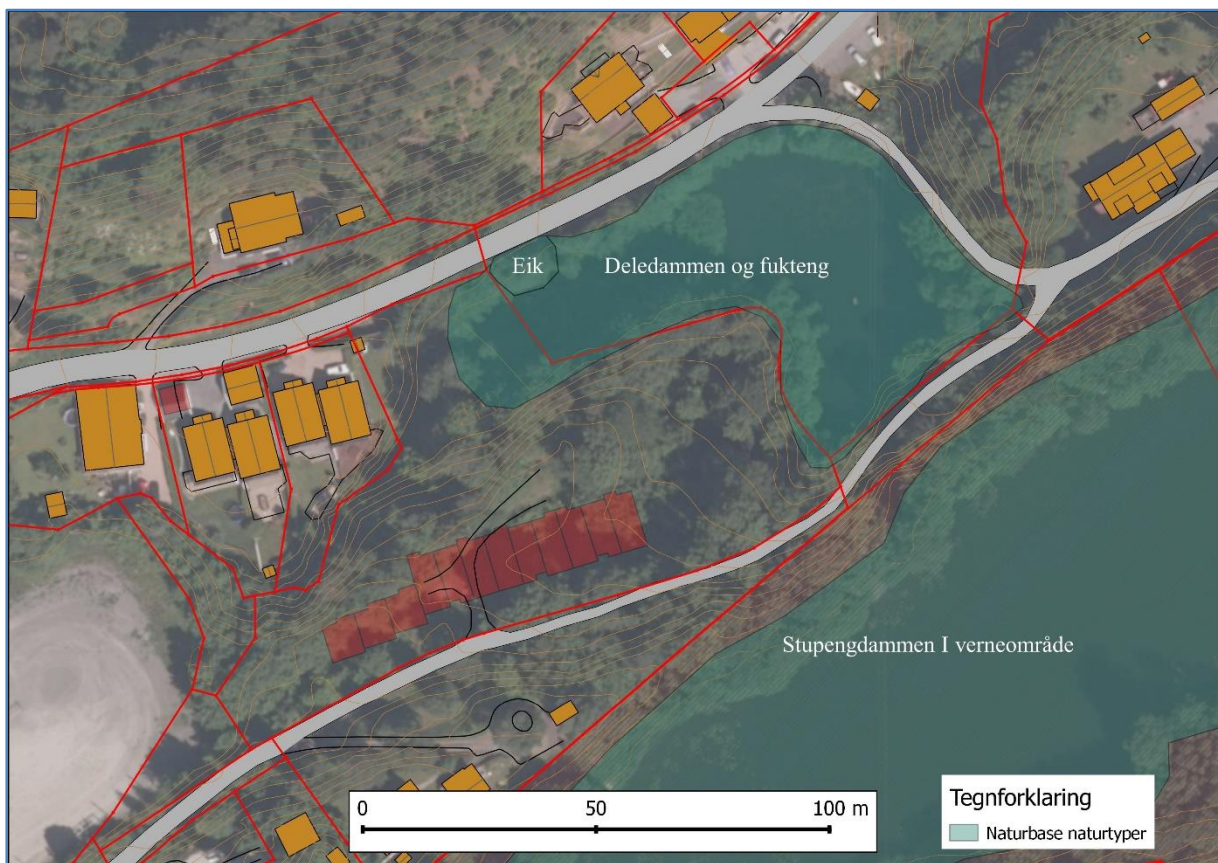
Angående spesialområde – naturvernområde i vassdrag: N2 (figur 1)
naturvernområde: *Området skal bevares slik det ligger i dag. Inngrep i terreng og vegetasjon, herunder lagring, tilrigging og massedeposering er ikke tillatt.*

Figur 1: Viser opprinnelige avgrensninger i reguleringsplanen for spesialområde – naturvernområde på land: N1 og spesialområde – naturvernområde i vassdrag: N2. Skravert areal er regulert til Naturvernområde på land.

Naturkvaliteter innenfor og rundt eiendommen

Naturvernområde N2, Deledammen, er fra tidligere registrert som en prioritert naturtypelokalitet med ID: BN00047564 i Naturbase (tidligere navnsatt som Stupengdammen III med lokal ID 44), og er vurdert som lokalt viktig (C verdi). Denne lokaliteten har etter befaring blitt noe utvidet og omfatter per nå også fuktenga vest for dammen. Verdien for det totale området er hevet til viktig (B-verdi). På sørsiden av sjøstrandveien helt på grensen av eiendommen står en stor eik (diameter 1,2 meter). Denne har blitt vurdert som svært viktig (A-verdi) i henhold til gjeldende verdivurderingskriterier fra Miljødirektoratet. Avgrensningene er vist i figur 2.

Figur 2: Bildet viser naturtypelokaliteter lagt inn i naturbase, og Stupengdammen verneområde.

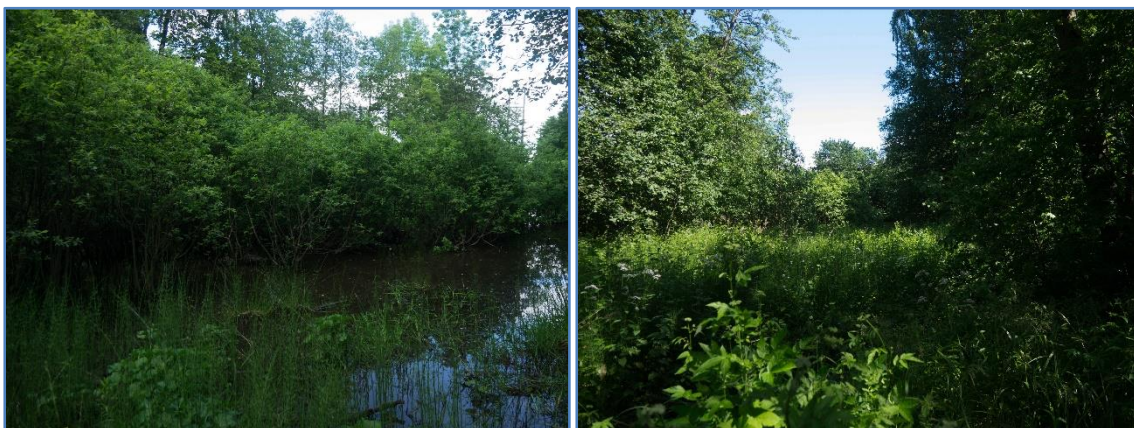
Området som omfatter fuktenga og Deledammen

Deledammen er sammen med Stupengdammen i sør to av flere kunstig lagede isdammer som ble bygd rundt 1860-70 når Asker var den største produsenten av is i Akershus amt. Dammen har kunstige og bratte kanter nesten hele veien rundt, men vegetasjonen ser ut til å være forholdsvis naturlig på sørsiden av fuktenga i nordvest og fuktenga i seg selv ser ut til ikke å være berørt av tidligere inngrep. Kantsonen er i dag revegetert med gråseljekratt i nordvestre ende av dammen, fukteng langsmed bekke drag i vest og høyvokst skog med en rekke treslag for øvrig (figur 3). Fuktenga ligger i et delvis skyggefullt søkk mellom Sjøstrandveien og Bjerkås Terrasse. I skråningene langsmed dammen vokser treslag som spisslønn, hassel, alm, ask og osp. I fuktenga fins arter som

bekkeblom, strutseving, skogburkne, mjødurt, skogsivaks, sumphaukeskjegg, vendelrot, humle, skogørkvein, mannasøtgras, lyssiv, slyngsøtvier, elvesnelle, bekkeveronika, bekkestjerneblom, fredløs, hegg, og gråor. Dammen ligger i et friluftsområde med sti/vei som går langsmed dammen i hestesko nord, øst og sør. I skråningen ned mot dammen er det lite tegn på slitasje. Deledammen er en intakt dam i kulturlandskapet og en viktig oase i et ellers tungt utbygd område i Indre Oslofjord (figur 4). I fuktenga er det sannsynligvis svært lite ferdsel og den gir inntrykk av å være lite påvirket. Lokaliteten vurderes samlet viktig (B-verdi). Se vedlegg for en mer inngående beskrivelse.

Figur 3: Bildet viser Deledammen med litt av gråseljekrattet og fuktenga på motsatt side til høyre.

Figur 4: Bildet til venstre viser gråseljekratt i nord-vestre ende av Deledammen. Bildet til høyre viser fuktenga vest for Deledammen.

Eika i nord

Eika er ca. 120 cm i diameter og deler seg i 5 kraftige greiner uten opplagte hulheter (figur 5). Det er grov sprekkebark på opptil 5 cm. Omtrent fra 1,5-3,0 meter opp på stammen fins det et ca. 10 cm bredt åpent område uten bark, trolig som følge av påkjørsel. I krona på treet er det spredt med noe død ved av litt ulike dimensjoner. Det finnes flere lokaliteter med grove eiketrær i dette området, og dette er med på å heve verdien. Treet har middels til lav dekning av moser og lav. Eikehårskål (VU) ble funnet på eika, men i beskjedne mengder. Treet er i ferd med å vokse igjen av spisslønn, gråor, hassel og ask som kommer opp under treet's krone, noe som fører til utskygging av stammen, og greinverk som dør nedenfra etter hvert som trærne vokser. Eika vurderes allikevel samlet som svært viktig (A-verdi) i henhold til Miljødirektoratet sine kriterier for verdisetting av denne naturtypen.

Figur 5. Eika ved Sjøstrandveien.

Skjøtselsplan

Skjøtsel som forvaltningsverktøy brukes i hovedsak om kulturmarkstyper som er avhengige av kontinuerlig skjøtsel for bevaring av artsmangfoldet, og for å opprettholde en gitt naturtype over tid. Uavhengig om resultatet er naturlig så vil fokus for enhver skjøtsel i naturforvaltningen være å fremme naturverdiene. I dette prosjektet omfatter skjøtselen også å tilbakestille artsmangfoldet etter skade, samt å ta hensyn til beboernes ønske om gode lys- og utsiktsforhold. Skjøtselen må være praktisk gjennomførbar, og i tillegg uten urimelige krav til fagkunnskap. På denne bakgrunn har vi foreslått fire ulike soner med noe ulike skjøtselsforslag. Sonene ligger mer eller mindre innenfor eiendom 68/27 og skjøtsel på tilliggende eiendommer må avklares med respektive grunneiere. Det er særlig sone 2-4 som vil være mest aktuelle for beboerne å drive skjøtsel i, mens sone 1 (eika i nord) er den sonen som ut fra naturfaglige hensyn har de største behovene for skjøtsel. Skjøtselsråd for sone 2-4 handler mest om å avveie ønsket om å bevare en kantsone mot dam, fukteng og verneområde og beboernes ønske om et noe mer lysåpent miljø.

Det bygges ganske tett opp til et svært viktig naturvernområde i sør (Bjerkås naturreservat). Skjøtselssone 4 grenser opp til dette verneområdet og det er meningen at den vegetasjonen som naturlig finnes innenfor vernegrensene også skal finnes innenfor sone 4.

Skjøtselsplanens fire skjøtselssoner (figur 8):

1. Eik- utgjør et område i nærhet til eika ved sjøstrandveien.
2. Tresatt sone nord/vest- utgjør skogkanten langs dammen og videre langs fuktenga. Kantsonen har ulike treslag som spisslønn, ask, osp, alm, gran, furu, hassel og bjørk
3. Eng- utgjør sletta mellom Deledammen og planlagt byggeprosjekt. Se utdypende beskrivelse nedenfor. I tilsynsrapporten er det beskrevet at enga skal ha skog med naturlig vegetasjon. Da dette vil være meget vanskelig å få til all den tid området i all hovedsak er gravd opp eller tresjiktet er fjernet, har vi isteden foreslått en skjøtsel av området som åpen eng etter at stedeagne jordmasser er lagt tilbake og området er flatet ut.
4. Skogkant mot verneområde sør- utgjør skråningen opp mot verneområde i sør, Naturbase ID BN00047563, Stupengdammen I som overlapper med Bjerkås naturreservat. Denne sonen ligger på naboeiendommen i sør, g/bnr. 68/67. Se utdypende beskrivelse nedenfor.

Eng (sone 3)

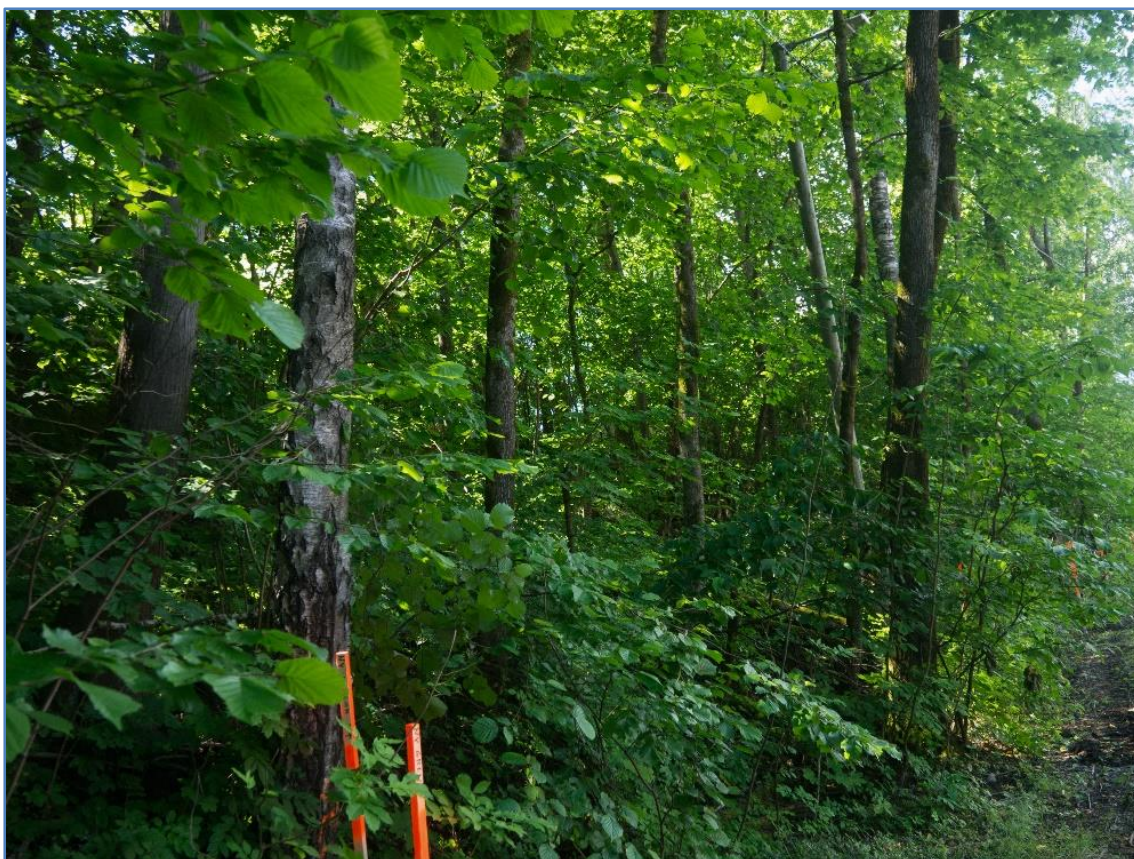
På sletta øst for planlagte boliger er det fjernet bl.a. hasselkratt og større trær, og det har blitt brukt flisemaskin. Avfall fra flisemaskin og hogst har tydeligvis blitt liggende. Per nå er deler av området gravd opp, mens det andre steder ligger fyllmasser. I partier på sletta øst for planlagt byggeprosjekt dominerer skvallerkål fullstendig i feltsjiktet (figur 6). Utover dette ble arter som gulflatbelg, kratthumleblom, krattmjølke, krabbekløver, gjerdevikke, fuglevikke, svaleurt blåveis, engsoleie, markrapp, lundrapp, piggstarr og fingerstarr funnet. Kanadagullris og høstberberis som begge er kategorisert i «Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012» med svært høy risiko, fins på sletta. Langsmed kanten og skråningen ved Deledammen vokser spisslønn, ask, osp, alm, gran, furu og bjørk (sone 2).

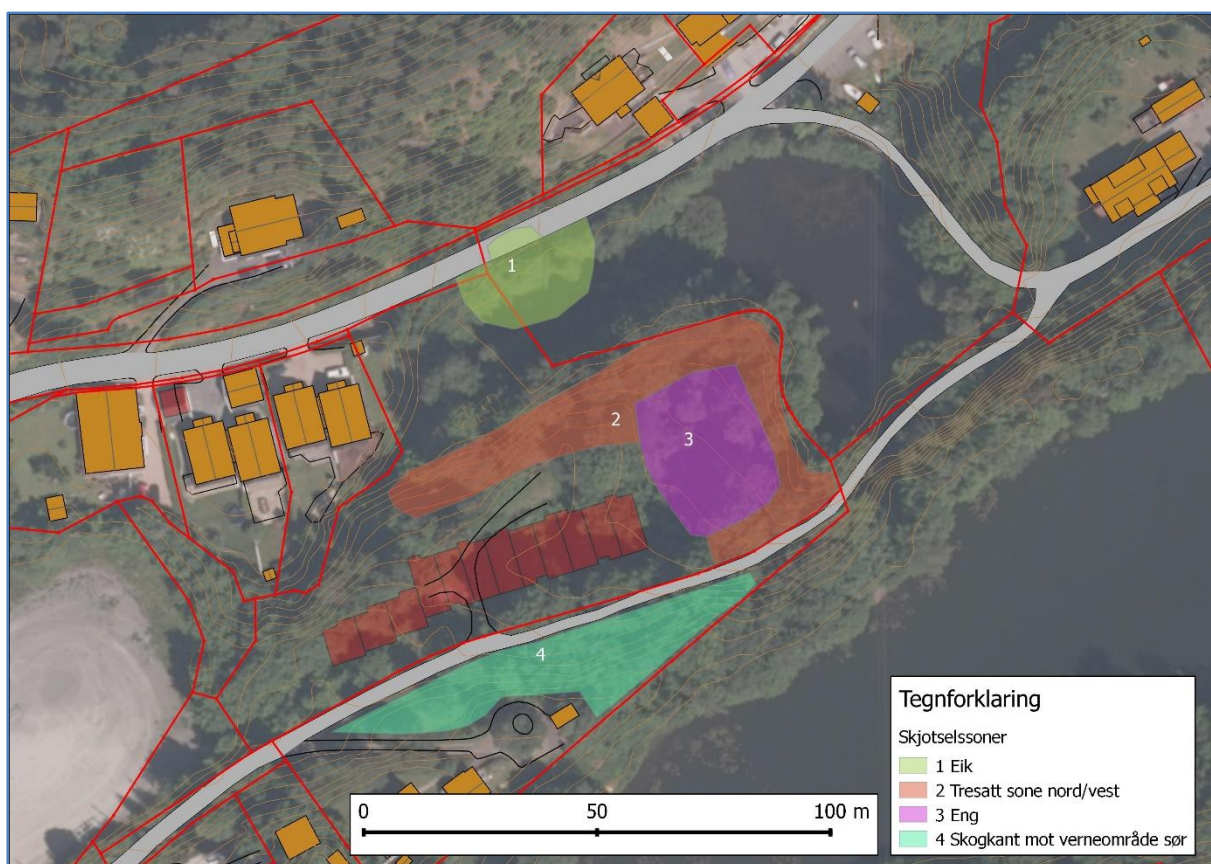
Figur 6: Bildet til venstre viser hasselkratt på vei opp igjen. Bildet til høyre viser fullstendig dominans av skvallerkål og et oppgravd dike.

Skogkant mot verneområde sør (sone 4)

I skråningen mot verneområdet står et relativt tett skogbelte med partier som er del av en kalk-lindeskogkant, men inneholder også treslag som spisslønn, bjørk, hassel, furu, gran og ask. Det er partier med ganske tett krattvegetasjon hovedsakelig bestående av hassel (figur 7).

Figur 7: Bildet viser skråningen opp mot Stupengdammen.

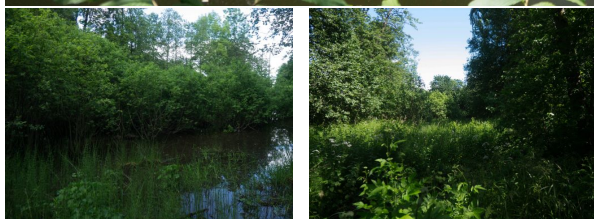
Figur 8: Skjøtelsplanens fire skjøtselssoner.

Forslag til skjøtsel/tiltak i den enkelte sone. Sonenummer referer til kartet i figur 8.

Sone	Målsetting for sonen	Tiltak	Kommentar
1	Bevare eika og frigjøre trekronen.	Alle trær bør fjernes helt ned til fuktenga, og ca. 10 meter hver vei langs Sjøstrandveien. Det skal ikke vokse opp større trær inn i eikas krone. Hasselbusker som kommer opp på kantene mot veien og ikke står helt inn til treet bør favoriseres i fremtiden da disse ikke bli så høye.	Mye av arts mangfoldet knyttet til eiketrær, særlig insekter, er avhengig av at treet får stå eksponert. Utskygging vil også føre til at treet dør fortere.
2	Tynne skogbeltet mot Deledammen og fuktenga, og opparbeide et fremtidig sjiktet og åpent skogbelte.	- Ta ut gran, samt grov osp og bjørk. All lind skal spares og grove hasselkratt bør få utvikle seg. Det store lønnetreet som henger utover flaten rett øst for husrekka kan fjernes helt eller delvis. - Kvist, stammer og annet avfall må fjernes fra området. All flis ved evt. bruk av flisemaskin bør fjernes. Et fåtall store stokker (diameter >20cm) uten kvist kan evt. få ligge igjen i skråningen. - Kantsonen skal ikke benyttes som dumpingplass for kompost og annet hageavfall.	Store løvtrær spares. Det bør også velges yngre trær som spares og får vokse seg store for på sikt å skape en flersjiktet kantsone.
3	Etablere en slåtteeeng/blomstereng på østsiden mot Deledammen.	- Fjerne bl.a. skvallerkål, hasselkratt, kanadagullris og høstberberis. Infiserte jordmasser kan brukes under husene eller på arealer som skal slås regelmessig. - Området må slås tidligst i midten av juli f. eks. med en ryddesag med trekantblad eller grov reim. Slåtten bør kjøres bort og leveres på kommunens gjenvinningsstasjon for hageavfall. - Området må ikke gjødsles.	De første 2-3 årene bør enga slås flere ganger i løpet av sommeren for å få bukt med bl.a. skvallerkål og hassel.
4	Skape et flersjiktet skogbilde med i hovedsak lind og hassel som en naturlig overgang mot noe tettere skog innenfor verneområdet. Øke lystilgangen for boligområdet.	- Ta vare på en del hasselkratt, lind og noen individer ask. - Lage styvingstrær av lind og ask. Trærne kan styves/lauves hvert 3-5 år. - Fjerne trær som lønn, bjørk og småask og hindre tilvekst av bl.a. bjørk.	Hasselkratt blir 5-8 meter høye og gir en relativt lav skogkant vil slippe gjennom sollyset til borettslaget, samt at de hindrer at andre treslag som er langt høyere vokser opp. Styvingstrær finnes det mye av i Asker kommune og det bør være mulig å etablere noen i skråningen. Dette bevarer tresjiktet og gir færre høyvokste trær.
Alle		- Fremmedarter og kompost/ avfall etter skjøtsel bør leveres på kommunens mottak for denne typen masser. - Det er et stort problem med spredning av fremmede arter fra hager. Det bør derfor ikke plantes inn arter på eiendommene som kan spre seg til de omkringliggende naturområdene.	Det bør vurderes å opprette en felles kompost for mindre mengder hageavfall på eiendommen for å unngå at plantemateriale blir kastet i skråningene.

Vedlegg: naturtypebeskrivelser av dam (44) og eik (657)

Deledammen Foto: J.G. Brynjulvsrud Dammen sett fra veien i øst

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Dam

Utforming: Isdam

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Fuktenger D09 - Bekkeblom-utforming D0901 (30%), Dam E09 - Isdam E0902 (70%).

Feltsjekk: 30.06.2015 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt senest 30.06.2015 av Biofokus ved John Gunnar Brynjulvsrud og Terje Blindheim i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplan for Bjerkås terrasse 16 for Axer Eiendom AS. Vurdering i forhold til Isdam og fukteng er i henhold til DN2013. Dammen ble undersøkt for amfibier i 1998 uten at funn ble gjort.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten befinner seg i Akershus fylke, Asker kommune, ved Sjøstrandveien, øst for Bjerkås terrasse.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypene er dam med utforming isdam som har innslag av gråseljekratt i nord-vestre ende av dammen, og fukteng (D09) langsmed bekkedrag i vest. Fuktenga ligger i et delvis skyggefullt søkk mellom sjøstrandveien og Bjerkås terrasse og

utgjør omlag 30% av den totale avgrensingen.

Artsmangfold: I skråningene langsmed dammen vokser treslag som spisslønn, hassel, alm, ask og osp. I fuktenga fins arter som bekkeblom, strutseving, skogburkne, mjødurt, skogsivaks, sumphaukeskjegg, vendelrot, humle, skogørkvein, mannasøtgras, lyssiv, slyngsøtvier, elvesnelle, bekkeveronika, bekkestjerneblom, fredløs, hegg, ask, gråselje og gråor. Rike fuktenger og dammer er viktige habitater for en rekke arter av bl. a. insekter, amfibier og fugler. Fuktenga var rik på karplanter knyttet til rik og flompåvirket mark. Lokaliteten og mangfoldet av arter må sees i sammenheng med naturverdiene i Bjerkås naturreservat som ligger rett sør for området. Ingen rødlistede eller sjeldne arter er påvist i området, men potensialet for slike arter i denne delen av Indre Oslofjord vurderes som høyt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ligger i et friluftsområde med sti/vei som går langsmed dammen i hestesko nord, øst og sør. I skråningen ned mot dammen er det lite tegn på slitasje. Det er sannsynligvis svært lite ferdsel i fuktenga og den gir inntrykk av å være lite påvirket. Dammen og kantsonene er imidlertid kunstig laget for lang tid tilbake og bærer til en viss grad preg av dette enda.

Fremmede arter: Kanadagullris og høstberberis ble funnet vest for dammen. Begge er kategorisert med svært høy risiko. Dvs. at de har stort potensial for å spre seg og fordrive stedegen vegetasjon der de måtte etablere seg.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i nærheten av annet våtmarksområde, Stupengdammen.

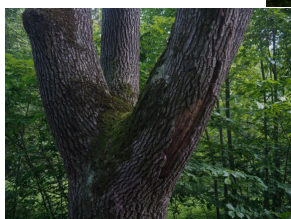
Verdivurdering: Deledammen er en intakt dam i kulturlandskapet dammer er generelt viktige oaser for svært mange arter i et landskap som ellers er hardt utnyttet til boligformål. Dammer i kulturlandskapet skal i henhold til Miljødirektoratet sin veileder for vurdering av naturtyper minst ha verdi som viktig (B verdi). Dammen ligger i mosaikk med en relativt rik fukteng, og har innslag av gråseljekratt der bekken renner inn i dammen. Slike biotoper er ofte gunstig for insekt- og fugleliv. Det er i tillegg kort avstand til tilsvarende lokaliteter i området. Samlet vurderes lokaliteten som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Skjøtsel i henhold til skjøtselsplan som er laget for eiendom i vest.

Litteratur

Brynjulvsrud, J.G. og Blindheim, T. 2015. Innspill til forvaltning ved Bjerkås terrasse 16, Asker kommune. BioFokus-notat 2015-26. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Eik ved Sjøstrandveien Foto: J.G. Brynjulvsrud Eik ved Sjøstrandveien

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Store gamle trær
Utforming: Eik
Mosaikk:
Feltsjekk: 30.06.2015 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt 30.06.2015 av BioFokus ved John Gunnar Brynjulvsrud og Terje Blindheim i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplan for Bjerkås terrasse 16 for Axer Eiendom AS. Alle vurderinger er i henhold til faktaark juni 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten befinner seg i Akershus fylke, Asker kommune, snaue 50 meter øst fra Sjøstrandveien 30 i veikanten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er store gamle trær av undertype eik. Treet måler ca. 120 cm i diameter og deler seg i 5 kraftige greiner og er uten opplagte hulheter. Det er grov sprekkebark på opptil 5 cm på stammens nedre deler. I krona på treet er det spredt med noe død ved, og lenger ned fins noe grov død ved. Det er relativt lavt lav/mosedekke på eika.

Artsmangfold: På eika vokser vanlige moser som ekornmose, matteflette og hjelmbælremose.

Eikehårskål (VU) ble funnet i beskjedne mengder.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eika har en skade i barken (trolig påkjørsel) fra ca. 1,5-3,0 meter over bakken, og ca. 10 cm bred. Innenfor kronen er det ganske tett bevokst av nærliggende trær. Treet gror igjen med spisslønn, gråor, hassel og ask og skaper et skyggefullt miljø.

Fremmede arter: Det er ikke påvist noen fremmede arter på lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Det finnes flere lokaliteter med grove eiketrær i denne delen av Asker kommune, noe som påvirker lokalitetens verdi positivt.

Verdivurdering: Eika gis høy vekt på størrelse, sprekkebark og landskapsøkologi. Den får middels vekt på død ved, og middels vekt på rødlisteart. Samlet vurderes lokaliteten som svært viktig (A-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Området rundt eika bør ryddes for trær ca. 10 meter hver vei langsmed veien, og helt ned til fuktenga på nedsiden.

Litteratur

Brynjuvlsrud, J.G. og Blindheim, T. 2015. Innspill til forvaltning ved Bjerkås terrasse 16, Asker kommune. BioFokus-notat 2015-26. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>